

בס"ד, עש"ק, פש' "משפטים" לסדר "ואת כל המשפטים", תשפ"ד

"צוואה תמוהה"

ראש הישיבה התלכט האם עתה מותר להם להורות בדבר שהרי הם 'נוגעים' בענין. וגם אם מותר ודאי שיש כאן טעם לפגם ו'מראית עין' - ופנה לרב העיר.

הרב התעניין בקורות חייו של הנפטר. התברר שבבחרותו הוא למד במשך שנים רבות בישיבות של בעלי המוסר. לאור זאת הסביר הרב שכוונתו של המוריש ברורה ופשוטה !

היו ישיבות בהן נהגו שכאשר הגיעה הודעה לישיבה על פטירת קרוב משפחה של אחד הבחורים חלילה, היו ממתינים עם ההודעה לבחור עד לאחר שלשים יום (ופעמים יותר), כדי שלא יתבטל מתלמודו מחמת השבעה והצער. אם הידיעה מגיעה רק לאחר שלשים ('שמועה רחוקה') – זמן האבילות הוא שעה אחת בלבד (שו"ע יו"ד ת"ב א'),

וזאת בהבנה שמצות לימוד התורה של הבן, יש בה מתן זכויות לאב (שחינך ללימוד תורה) יותר מאשר משיבת השבעה ואמירת הקדיש² !

לאחר הבעת הפליאה על הנהגה זו הקריא הרב שגם כך גם בשמחות: "שבוע ימים לפני שנכנס בעול המצוות הגיעה עבורו חבילה מבית הוריו - תפילין. וכן ריקקי מזונות מאפה ידי אמו בחבילה מכתב מאבא. ברכות מקרב לב אוהביו, ובקשה להימנע מנסיעה הביתה לחגוג את מסיבת הבר מצוה בחיק המשפחה - חבל על ביטול תורה עדיף שיחגוג עם חבריו בני הישיבה..." (אור היהדות, עמ' 21 בתיאור דמותו של הרב ירחמיאל אליהו בוצ'קו זצ"ל שלמד בישיבת נוברדוק) ! וכיון שזו האוירה בה גדל המוריש, לא פלא שכך ציוה ביחס לבנו !

הרופא לשבורי לב ירפא שברם של משפחות חללי המלחמה !

לשון הצוואה: "הרכוש יועבר לבני בתנאי שלא ישב שבעה אחר פטירתי - ואם ישב שבעה, הרכוש יועבר ל..."

עורך הצוואה שאל את המוריש האם באמת זו כוונתו ? והלא חיוב ישיבת שבעה הוא מתקנותיו של משה רבינו ע"ה (ויום הראשון הוא מן התורה – עיין רמב"ם תחילת הלכות אבילות, שו"ע יו"ד שצ"ח).

המוריש ששומר על קלה כבחמורה השיב: "זאת כוונתי". עורך הצוואה אישר שהצוואה נכתבה בצלילות.

הבן שהיה שוקד על תלמודו באחת הישיבות, לא נוכח היה בשעת פטירת אביו בארץ מרחקים שהתקשורת עימה משובשת. עורך הצוואה שלח הודעה למשרד הישיבה והודיע על הפטירה בצירוף נוסח הצוואה.

ראשי הישיבה התכנסו לדון. אחד הרבנים הזכיר מעשה דומה שבא בפני הרב משה מלכה זצ"ל (רבה של פתח תקוה, שו"ת והשיב משה סימן נ"א) אודות אדם שבנו חזר בתשובה שהתנה את הירושה לבנו, בכך שבנו לא ישב עליו שבעה, כאשר על פי דין מי שצוה שלא ישבו עליו שבעה לא שומעים לו (עיין יו"ד שד"מ סעיף י' ואמנם עיין שכות יעקב ח"ב סימן ק"ב). אולם נראה שאותו אדם רצה להקניט את בנו שחזר בתשובה בניגוד לרצונו¹. אבל בנידון שלפנינו מדוע שאדם שהקפיד כל חייו על קלה כבחמורה – יכתוב צוואה מוזרה ? !

עודם דנים, הגיעה להם הודעה נוספת מעורך הצוואה. הנפטר הוריש סכום מסויים לישיבה בתנאי הנ"ל (שהבן לא ישב שבעה אחר פטירתו). הם לא הבינו מה הוא רוצה מהם ? וכי יאמרו לבן לא לקיים את הלכה מפורשת ? האם הוא רצה להקניט אותם ?

¹ והכריע שם שישב שבעה, עי"ש בנימוקיו.

² כגון, בספר מחיצת רבינו (על הרב יעקב קמינצקי זצ"ל) עמ' קפ"ח במעשה שסיפר שלא הודיעו עד שהתעורר צורך להודיע.

ובספר גדלות ואדם עמ' 37 אודות פטירתו של אביו של הרב מאיר חדש זצ"ל שהורה הרב יחזקאל סרנא זצ"ל שלא להודיעו עד אחר השלשים